

Till:
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Yrkesprogramutredningens slutbetänkande Välja yrke (SOU 2015: 97, diarienummer U2015/05421/GV)

Djurbranschens Yrkesnämnd, DYN, representerar arbetslivet och är ett nätverk för att bevaka och driva gemensamma frågor, samt främja utbildning och rekrytering inom djurbranschen utöver lantbruksdjur och häst. DYN företräder medlemsorganisationer inom djurhälsovård, försäkringsbolag, fackliga organisationer, läkemedelsindustri, zoofackhandel, djurparker, 4H, avel och uppfödare, utbildningsorganisationer, djurskydd och djurhem, se www.djuryn.se. DYN:s verksamhetsområden sysselsätter cirka 15 000 yrkesverksamma i Sverige. De finns inom 5000 företag som omsätter cirka 10 miljarder SEK. Djurbranschen är i starkt växande och i stort behov av yrkeskompetens från såväl gymnasial, eftergymnasial som högskolenivå inom yrkesområdet.

Yrkesprogrammen har sedan Gy2011 infördes tappat stort i attraktivitet, tvärt emot politikernas ambitioner. Utredningen poängterar att man tar utgångspunkt i insatser som ökar yrkesutbildningarnas attraktivitet. I avsnitt 2.3 nämner man behovet av att skapa en bred behörighet för elever att läsa vidare. Tyvärr tas inte detta upp i SOU 2015:97, utan behandlas av utredningen En attraktiv skola för alla (U 2015:01). Skolverket har även fått i uppdrag av regeringen att med utgångspunkt i yrkesprogramutredningens förslag (SOU 2015:29) föreslå en ny utformning av naturbruksprogrammet (NB) med förändrade inriktningar och nya examensmål. NB påverkas alltså även stort av vad som kommer att föreslås där under mars månad 2016.

Djurbranschen beklagar djupt avsaknaden av en helhetssyn för NB i föreliggande yrkesprogramutredning. Det brådskar stort att tillgodose många branschers behov av ”en röd tråd” genom hela yrkesutbildningsstrukturen, inklusive högskolenivån. NB är för djurbranschen ett ytterst betydelsefullt gymnasieprogram, där eleverna varvar teori med praktik samt 15 veckor med värdefull erfarenhet från olika arbetsplatser. DYN ser stort behov av att dessa yrkeselever även ges möjlighet att förbereda sig för högskoleutbildning inom sina områden, vilket många unga önskar sig. Detta var för branschen ett vinnande koncept innan Gy2011 infördes. Djurbranschen ser stort värde i att, utöver djurvårdare med olika profilering från gymnasienivån (djurvårdare på utökad nivå inom djursjukvården, arbete med hund, inom zoofackhandel etc.), även teoretisk och praktisk djurkompetens finns hos en ökande andel av studenter som antas till SLU:s längre högskoleutbildningar, som husdjursagronom, veterinär m.fl. DYN anser att det är av yttersta vikt att elever som väljer NB ska ha möjlighet att inom sin gymnasieutbildning kunna bli behörig till yrkesutbildningar på högskolenivå inom området.

Angående attraktionskraft kan nämnas att NB inriktning djur/djurvård även fungerar som attraktiv ingång för ungdomar som under sin gymnasietid vid naturbruksgymnasier även

upptäcker att man inrikta sig mot arbete med lantbrukets husdjur m.fl. områden med goda möjligheter till jobb.

DYN ser positivt på utredningens förslag att stärka kvaliteten av studie- och yrkesvägledning i grundskolan genom att bl.a. införa minst två veckors obligatorisk praktisk arbetslivsorientering (prao) på en arbetsplats eller på ett yrkesprogram i gymnasieskolan.

DYN ställer sig bakom utredningens förslag att förtydliga och stärka de nationella programrådets roll. Det är bra att rådets ledamöter ska väljas med mandat från de organisationer som de representerar, vilket officiellt saknas idag. Det är emellertid av yttersta vikt att även nya och växande branscher erbjuds möjlighet att nominera kandidater och ha chans att godkännas av Skolverket. Här bör en tydligare omvärldsanalys till från Skolverkets sida, gärna i samverkan med Näringsdepartement och Tillväxtverket, för att inte bara tillsätta ”de gamla vanliga branscherna”, och då missa för Skolverket nya branscher. I det nationella programrådet för NB kan nämnas att branschrepresentant för naturturism har saknats under den senaste mandatperioden, trots att naturturismbranschen nominerade en representant via Svenska Ekoturismföreningen, som är en viktig organisation inom Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp Naturturism. Det finns en växande aktivitet och samverkan inom naturturismbranschen, med ett tydligt behov av kompetent personal från NB:s yrkesutgångar mot naturturism. Djurbranschen ser detta då vi har många kontaktytor med naturturismens nationella organisationer samt många småföretag över landet som rör såväl djur som naturturism.

DYN ser som positivt att det inrättas ett statsbidrag för regionala stödfunktioner för att branschorganisationer ska kunna bygga upp kapacitet för lokal / regional samverkan kring gymnasial yrkesutbildning. Detta är inte minst viktigt för växande branscher som karaktäriseras av många enmans- och fåmansföretag, som t.ex. djurbranschen. DYN har god erfarenhet av regional samverkan mellan sju naturbruksutbildningar i Mälardalen med olika huvudmän, som samverkar med DYN och regionala branschrepresentanter i ett regionalt yrkesråd Djur, som ett komplement till skolornas lokala programråd. I det regionala yrkesrådet lyfts många skol- och branschgemensamma frågor ur ett utvecklingsperspektiv och spelar stor roll för DYN:s aktivitet, såväl mot bransch, utbildningsanordnare som myndigheter. DYN skulle gärna se, men mäktar inte själv med, att motsvarande regionala struktur etableras för djurbranschen över hela landet.

DYN ser även som av yttersta vikt att branschorganisationer och nationella programråd kan bistå i kvalitetsgranskning och tillsyn av yrkesprogram. Det nationella programrådet för NB har vid ett flertal tillfällen lyft att Skolinspektionen bör ta branschen till hjälp för att upptäcka eventuella brister hos olika utbildningsanordnare vad gäller NB:s yrkesinnehåll.

DYN ser som intressant att undersöka möjligheter med branschskolor för vissa små yrkesområden, men att konsekvenserna för såväl elever, utbildningsanordnare och branscher bör tydliggöras om t.ex. en branschskola ska täcka upp för hela riket. Det nämns i utredningen att en elev ska ha rätt till stöd för inackordering vid undervisning på en branschskola. Detta nyttjas redan vid många naturbruksskolor. Kommer eleven även att garanteras fri resa till och från branschskolan, samt till hemorten under de helger som hen är borta? Detta kan annars bli en dyr historia för elever och deras föräldrar, och motverka möjligheten för intresserade elever att läsa vid branschskolor.

Utredningen konstaterar att gymnasieskolan inte ensam kan lösa de matchningsproblem som finns på arbetsmarknaden. Utredningen lägger förslag om förändringar inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen och inom yrkeshögskolan, men nämner inte högskolenivån. Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, utbildar inom för djurbranschen viktiga yrkesområden. DYN ser naturbruksprogrammet som viktig rekryteringsbas för SLUs såväl kortare som längre yrkesutbildningar, där före detta NB-elever har med sig värdefull teoretisk och praktisk kompetens inom området från sin gymnasieutbildning, vilket hela studentgruppen har glädje av i olika undervisningssituationer. Vid Gy2011 försvårades möjligheten att läsa naturvetenskapliga kurser inom NB, vilket DYN ser som mycket olyckligt. Skolverket diskuterar även, inför en öppen snabbremiss under mars månad 2016, att ytterligare försvåra detta i NBs program mål och omfattning av inriktningskurser, med hänvisning till att man vill stärka NB:s yrkesprofil. DYN ser detta som mycket olyckligt och efterlyser en tydlig konsekvensanalys, där såväl gymnasial, eftergymnasial och högskolenivå inom naturbruksområdet, och inte minst dess djurutbildningar, belyses. Det är till stor nackdel för branschen om myndigheter försvårar för intresserade elever att välja NB som bas för fortsatta högskoleutbildningar inom yrkesområdet. Många möten med potentiella gymnasieelever och deras föräldrar visar att de inte vill prioritera ytterligare behörighetsgivande gymnasiala studier vid basår eller komvux, med behov av extra tid samt studiefinansiering för att bli behörig, samt ofta även problem med sökandekvoter. Då väljer man hellre ett så kallat studieförberedande program som enklare ger den behörighet som krävs.

DYN ser som positivt kring regional samverkan om yrkesvux, men att även företrädare för naturbrukets branscher bör ingå i dessa diskussioner.

Djurbranschen växer och det finns behov av, och önskemål från, yrkesbytare inom flera områden, som t.ex. arbete med hund (vårdhund, assistanshund m.fl.). DYN ser som positivt att behörighetsgivande förutbildningar organiseras inom yrkeshögskolan. Däremot är det för flera av naturbrukets yrkesområden svårt att se att tillräcklig nivå av teori och praktik ska kunna erhållas inom maximalt tio veckors förutbildning. DYN ser behov av att en behovsanalys genomförs för att branschvis göra en sådan bedömning utifrån det specifika branschområdets behov och komplexitet.

För Djurbranschens Yrkesnämnd

Ulf Uddman, ordförande

VD Svenska Kennelklubben
tel. 08 795 3010, ulf.uddman@skk.se